

Uchwała
Komisji habilitacyjnej
z dnia 11 stycznia 2024
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo
wszczętym na wniosek dr Katarzyny Szopy

§ 1

Komisja habilitacyjna, powołana przez Radę Naukową Literaturoznawstwa UŚ w dniu 30.06.2021 2023 w składzie:

1. prof. dr hab. Inga Iwasiów (USz)
2. dr hab. Marian Bielecki (prof. UWr) – recenzent;
3. dr hab. Agnieszka Gajewska (prof. UAM) – recenzentka;
4. prof. dr hab. Ewa Graczyk (UG) – recenzentka;
5. dr hab. Monika Rudaś-Grodzka (prof. IBL) – recenzentka; dr hab.
6. dr hab. Tomasz Kaliściak (prof. UŚ) – członek komisji;
7. dr hab. Wacław Forajter (prof. UŚ) - sekretarz komisji

działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. **Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** (Dz. U. z 2023 r. poz. 742) po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku oraz po przeprowadzeniu i przyjęciu kolokwium habilitacyjnego stwierdza, że aktywność naukowa oraz osiągnięcie naukowe zatytułowane *Wybuch wyobraźni. Poezja Anny Świrszczyńskiej wobec reprodukcji życia społecznego* stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo. Komisja wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Katarzynie Szopie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo.

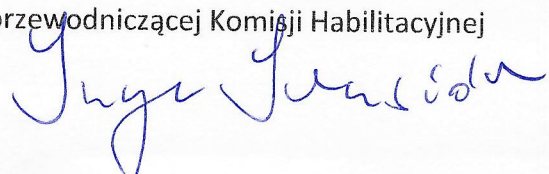
UZASADNIENIE

Załącznik do niniejszej uchwały zawierający uzasadnienie stanowi jej integralną część.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Podpis przewodniczącej Komisji Habilitacyjnej

Katowice, 11. 01. 2024

**Uzasadnienie uchwały Komisji Habilitacyjnej z dn. 11.01.2024 w postępowaniu
wszczętym na wniosek dr Katarzyny Szopy**

Doktor Katarzyna Szopa, pracowniczka Instytutu Literaturoznawstwa na Uniwersytecie Śląskim, ubiega się o tytuł doktora habilitowanego na podstawie rozprawy *Wybuch wyobraźni. Poezja Anny Świrszczyńskiej wobec reprodukcji życia społecznego* (Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2022) wskazanej jako najbardziej znaczące osiągnięcie naukowe. Monografia stanowi nowatorskie ujęcie twórczości autorki *Jestem baba* w kontekście feminizmu marksistowskiego (przede wszystkim teorii reprodukcji) oraz praktyk ekstatycznych rozumianych jako próby wyjścia poza logikę patriarchalno-kapitalistyczną. Książka została bardzo wysoko oceniona przez wszystkich czworo recenzentów oraz pozostałych członków i członkinie komisji, którzy podkreślili konsekwencję metodologiczną i wyjątkową erudycję badaczki, a także kunszt interpretacyjny, którego wzorem, jak powiedziała sama Habilitantka, jest śląska szkoła dekonstrukcji, reprezentowana m. in. przez profesorów Krystynę Kłosińską, Krzysztofa Kłosińskiego i Adama Dziadka.

Dr Katarzyna Szopa od momentu uzyskania w 2015 roku tytułu doktora nauk humanistycznych wykazała się intensywną aktywnością we wszystkich obszarach związanych z zatrudnieniem w Uniwersytecie. W okresie tym opublikowała trzynaście (w tym kilka w języku angielskim) tekstów w naukowych monografiach oraz dwadzieścia artykułów w czasopismach punktowanych, między innymi w „Porównaniach”, „Tekstach Drugich”, „Wielogłosie”, „Zagadnieniach Rodzajów Literackich”. Była współredaktorką dwóch książek zbiorowych oraz ośmiu numerów monograficznych czasopism. Przełożyła na język polski sześć tekstów filozoficznych oraz przeprowadziła i opublikowała trzy wywiady, w tym z Luce Irigaray, z którą dr Szopa, najwybitniejsza znawczyni dorobku francuskiej filozofki w Polsce, od wielu lat współpracuje. Habilitantka była również kierowniczką projektu „Historiografie feministyczne” w programie NCN Miniatura oraz wykonawczynią w granicie NPRH „Konstelacje krytyczne”. Wzięła udział w czternastu konferencjach krajowych oraz trzech zagranicznych. Odbyła trzy zagraniczne staże naukowe na uczelniach w Paryżu i Neapolu. Była redaktorką „Śląskich Studiów Polonistycznych”, aktualnie zaś należy do zespołu redakcyjnego „Praktyki Teoretycznej” oraz współpracuje z Archiwum Kobiet

działającym w Instytucie Badań Literackich PAN. Jest także członkinią prestiżowego The Irigaray Circle – międzynarodowej sieci badawczej skupionej wokół refleksji autorki *Le Corps-à-corps avec la mère*.

Na osobną uwagę zasługuje działalność dydaktyczna oraz popularyzatorska Habilitantki. W ramach obowiązków dydaktycznych wynikających z zatrudnienia w Uniwersytecie Śląskim dr Szopa prowadziła szereg przedmiotów poświęconych problematyce mniejszościowej oraz emancypacyjnej, od teorii feministycznej poprzez kurs poświęcony *Antygonie*, do zajęć o wykluczeniu motywowanym klasą i rasą. Od wielu lat jest również wykładowczynią Podyplomowych Gender Studies IBL PAN – w trakcie dyskusji podczas posiedzenia, recenzentka w tym postępowania, prof. Monika Rudaś-Grodzka stwierdziła, że uczestnicy/uczestniczki uznają dr Szopę za najlepszą wykładowczynię tych studiów.

Podczas wizyt studyjnych na uczelniach zagranicznych dr Katarzyna Szopa prowadziła również zajęcia ze studentami Université Paris 8 i Università Degli Studi Di Napoli. Aktualnie pełni funkcję opiekunki Koła Naukowego Gender UŚ i tutorki osób studenckich na Indywidualnych Studiach Międzyobszarowych UŚ.

W recenzjach i opiniach, a także w toku dyskusji podczas kolokwium habilitacyjnego i posiedzenia niejawnego, pojawiły się stwierdzenia o wybitności i przełomowym charakterze dorobku Habilitantki. Komisja najwięcej uwagi poświęciła monografii twórczości Anny Świrszczyńskiej, podkreślając walory zastosowanej koncepcji teoretycznej, rewindykacji historycznych oraz interpretacji blisko tekstu. Uznano, iż monografia pt. *Wybuch wyobraźni. Poezja Anny Świrszczyńskiej wobec reprodukcji życia społecznego* to dzieło ze wszech miar wybitne, zarówno jeśli chodzi o nowatorską interpretację twórczości Anny Świrszczyńskiej, diametralnie rewidującą jej rozumienie i znaczenie w historii literatury polskiej okresu PRL-u, jak i fundamentalne przesunięcie epistemologiczne, widoczne w kontekście polskiej krytyki i filozofii feministycznej co najmniej ostatnich dwóch dekad. Badania naukowe, które Habilitantka prowadzi od wielu lat, inspirując się filozofią marksistowsko zorientowanego feminizmu, otwierają nowy rozdział w polskim literaturoznawstwie feministycznym, kierujący uwagę ku materialnym i ekonomicznym aspektom opresji kobiet.

Członkowie i Członkinie Komisji napisali m.in. :

Prof. Monika Rudaś-Grodzka: „Katarzyna Szopa w mojej ocenie należy do najwybitniejszych badaczek młodego pokolenia. Jej erudycja oraz ogromna wiedza z zakresu

filozofii współczesnej, pozwalające jej swobodnie poruszać się po najtrudniejszych regionach światowej humanistyki, budzą respekt i podziw”.

Prof. Ewa Graczyk: ”Główna praca dr Szopy, monografia poświęcona Annie Świrszczyńskiej, jest odkrywczą i przenikliwą interpretacją dorobku poetyckiego twórczyni oraz swoistej, można powiedzieć, aktywnej, filozofii poetki. Książka zachwyca bogactwem pomysłów oraz rozmachem i konsekwencją ich realizacji. Główny koncept interpretacyjny habilitantki, odczytywanie twórczości Świrszczyńskiej w świetle metodologii i idei feminizmu marksistowskiego, uważam za trafny, nieustannie sprawdza się on w tekście monografii, przynosi świetne i bogate efekty”.

Prof. Marian Bielecki: „Znaczenie fundamentalne ma „rekonstrukcja kobiecego punktu widzenia” (formuła samej Świrszczyńskiej) – omawiana na tle dyskusji na temat „literatury kobiecej”, w których to dyskusjach poetka funkcjonowała jako argument, a także na tle zachodniego feminizmu, pokazując pole innowacji i antycypacji polskiej poetki.”

Prof. Agnieszka Gajewska: „Umieszczając tematykę ciała w centrum interpretacyjnych zmagania, Szopa eksponuje autorski projekt Świrszczyńskiej, w którym emancypacyjna siła miłości do samej siebie chroni przed opresją i umożliwia solidarność z innymi kobietami”.

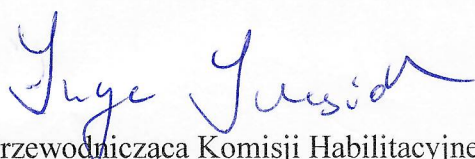
Prof. Tomasz Kaliściak: „Katarzyna Szopa dała się już wielokrotnie poznać jako wnikliwa i rzetelna komentatorka a zarazem twórczo inspirująca interpretatorka filozofii feministycznych, czego przykładem jest chociażby jej powszechnie doceniana poprzednia monografia pt. *Poetyka rozkwitania*, poświęcona systematycznej analizie dorobku intelektualnego jednej z najważniejszych przedstawicielek francuskiej myśli feministycznej Luce Irigaray. Tym razem jednak Irigariańska refleksja nad ontologicznym, a co za tym idzie – politycznym projektem kobiecej podmiotowości wzbogacona została o osiągnięcia teorii reprodukcji społecznej wypracowanej na gruncie oddolnego ruchu Wages for Housework i zaangażowanych w niego włoskich feministek, takich jak Silvia Federici, Susan Ferguson, Selma Jones i innych, domagających się płacy, a co za tym idzie – politycznego uwidocznienia niewidzialnej pracy reprodukcyjnej kobiet, którą uznawały one za najgłębszy, bo sięgający materialnego podłoża, przejaw nierówności i przemocy”.

W ocenach potwierdzono, iż oddolna solidarność i współodczuwanie, strategia stosowana w twórczości i wypowiedziach publicystycznych autorki *Jestem baba*, znalazły znakomity kontekst w filozofii i ruchu włoskich feministek oraz teorii reprodukcji społecznej.

Podczas kolokwium habilitacyjnego dr Katarzyna Szopa zaprezentowała raz jeszcze kategorie, wokół których zbudowała dyskurs monografii *Wybuch wyobraźni. Poezja Anny Świrszczyńskiej wobec reprodukcji życia społecznego*: „wyobraźnię”, „uniwersalizm”, „bogactwo” i „reprodukcję”. Podjęła dyskusję z wybranymi koncepcjami np. Kazimierza Wyki, wykazując się pomysłowością, a zarazem szacunkiem dla dorobku poprzedników. Przedstawiając autorskie kontrpropozycje, czerpała z bardzo rozległej erudycji (zapis wystąpienia i całego kolokwium znajduje się w protokole). Przygotowanie do autoreferatu potwierdziło umiejętność syntezy, także własnych badań oraz gotowość poszerzania pola badawczego o wątki, które pojawiają się po zakończeniu kolejnego ich etapu.

Przebieg rozmowy z Habilitantką upewnił Komisję, że ma do czynienia z badaczką otwartą, ale zarazem pewną swych założeń i potrafiącą w naukowym dialogu znajdować nowe argumenty, by lepiej oświetlić teoretyczne i interpretacyjne wybory.

Komisja głosowała jednomyślnie, a w poprzedzającej głosowania wymianie opinii powtarzały się stwierdzenia, iż nawet możliwy dystans metodologiczny nie zmienia zdecydowanych konkluzji, iż dr Katarzyna Szopa jest literaturoznawczynią wybitną, a jej dorobek spełnia z naddatkiem wymagania stawiane osobom ubiegającym się o habilitację.

Przewodnicząca Komisji Habilitacyjnej

Prof. dr hab. Inga Iwasiów